

IX. Kansankirjaston ja lukusalin Hallitus.

Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen Kaupunginvaltuustolle antama kertomus vuodesta 1902 on, paitsi jälempänä esitettäviä tauluja, sisällykseltään seuraava:

„*Päälaitoksessa*, Rikhardinkatu 3, on kirjasto vuonna 1902 ollut yleisön käytettävänä joka päivä, paitsi pitkänäperjantaina, jouluaattona ja joulupäivänä, kesäkuun 1 p:stä 15 p:ään, jona aikana se pidettiin suljettuna toimitettavan katsastuksen tähden, sekä kesäkuun 16 p:stä elokuun 31 p:ään, jolloin se pidettiin auki ainoastaan maanantaina, keskiviikkoina ja lauantaina (juhannusaattona, joka sattui maanantaiksi, oli kirjasto suljettuna). Jokapäiväinen lainausaika on ollut: arkipäivinä kirjaston ruotsalaisella osastolla kl. 1—3 sekä 5—8 i. p., suomalaisella osastolla kl. 5—8 i. p., sunnuntaina ja juhlapäivinä kl. 4—7 i. p. Kaikkiaan pidettiin kirjasto vuonna 1902 auki 302 päivänä, kun päivän luku vuonna 1901 oli 314.

Kirjastojen
aukipitäminen.

Sörnäisten haaraosastossa on kirjasto tammik.—toukok. sekä syysk.—jouluk. ollut käytettävänä kl. 6—9 i. p. kaikkina arkipäivinä paitsi keskiviikkoina, sekä sunnuntai- ja juhlapäivinä kl. 4—7; kesäkuun 1 p:stä 15 p:ään pidettiin kirjasto suljettuna katsastuksen johdosta, ja kesän loppuosalla se niinkuin tavallista oli auki ainoastaan tiistaina, torstaina ja lauantaina kl. 6—9 i. p. Pitkänäperjantaina, juhannuspäivänä (joka oli tiistai), jouluaattona ja joulupäivänä pidettiin kirjasto suljettuna. Lainauspäiviä kertomusvuoden kuluessa oli 264 (edellisenä vuonna 272).

Töölön haaraosastossa on kirjastoa pidetty auki samoina päivinä kuin päälaitoksessa, kesänaikaan (kesäk. 16 p:stä elok. 31 p:ään) ei kuitenkaan maanantaisin; myöskin pääsiäispäivänä oli kirjasto suljettuna. Lainausaika oli koko vuoden sama: kl. 5—7 i. p. Lainauspäiviä vuoden kuluessa oli 291 (vuonna 1901: 282).

Kirjalainojen luku on vuonna 1902 päälaitoksessa ja Töölön haaraosastossa jonkun verran lisääntynyt, Sörnäisten haaraosastossa hiukan vähen-

Lainausiike.

tynyt. Päälaitoksessa annettiin 119,360 lainaa, 117,225 vuonna 1901; Sörnäisten haaraosastossa 16,822 lainaa, 17,332 vuonna 1901, sekä Töölön haaraosastossa 1,610 lainaa, 1,505 vuonna 1901. Kaikkiaan oli lainain luku kaikissa laitoksissa 137,792, vuonna 1901: 136,062 ja vuonna 1900: 119,071. Keskimäärin oli lainoja lainauspäivää kohti pääkirjastossa 395,2, Sörnäisten haaraosastossa 63,7, Töölön haaraosastossa 5,5 yhteensä 464,4. Vastaavat luvut vuonna 1901 olivat: 373,3; 63,7; 5,3; 442,3. Lainoista maksettiin pääkirjastossa 75,549 (1901: 74,125) aina kerrallaan, kun taas 40,465 (1901: 39,976) annettiin puolenvuoden tilauksesta ja 3,346 (1901: 3,124) kuukausitilauksesta; Sörnäisten haaraosastossa annettiin 12,634 (1901: 13,151) kerralta maksettava lainaa, 3,507 (1901: 3,692) puolenvuoden tilauksesta ja 681 (1901: 489) kuukausitilauksesta; Töölön haaraosastossa 1,365 (1901: 1,366) kerralta maksettavaa lainaa, 197 (1901: 124) puolenvuoden ja 48 (1901: 15) kuukausitilauksesta. Kaikkiaan maksettiin siten kaikissa kolmessa laitoksessa 89,548 (1901: 88,642) lainaa kerralta, 44,169 (1901: 43,792) annettiin puolenvuoden ja 4,075 (1901: 3,628) kuukausitilauksesta. Lainatuista kirjoista oli: pääkirjastossa 79,108 (66,28 %) ruotsalaisia ja 40,252 (33,72 %) suomalaisia; Sörnäisten haaraosastossa 5,947 (35,35 %) ruotsalaisia ja 10,875 (64,65 %) suomalaisia; Töölön haaraosastossa 888 (55,16 %) ruotsalaisia ja 722 (44,84 %) suomalaisia; yhteensä 85,943 (62,37 %) ruotsalaisia ja 51,849 (37,63 %) suomalaisia. Vastaavat luvut vuodelta 1901 olivat: pääkirjastossa 76,585 (65,33 %) ruotsalaisia ja 40,640 (34,67 %) suomalaisia; Sörnäisten haaraosastossa 6,039 (34,85 %) ruotsalaisia ja 11,293 (65,15 %) suomalaisia; Töölön haaraosastossa 870 (57,81 %) ruotsalaisia ja 635 (42,19 %) suomalaisia; yhteensä 83,494 (61,38 %) ruotsalaisia ja 52,568 (38,64 %) suomalaisia. Seikkaperäisiä tilastollisia tauluja lainauksesta seuraa tämän kertomuksen mukana.

Pääkirjastossa vuonna 1902 annetuista lainoista ei 66 vielä ole tuotu takaisin, nimittäin: tammikuulta 1, maaliskuulta 7, huhtikuulta 4, touku-kuulta 16, kesäkuulta 2, heinäkuulta 3, elokuulta 8, syyskuulta 5, loka-kuulta 3, marraskuulta 8 ja joulukuulta 9. Sörnäisten haaraosastossa annetuista lainoista on 7 takaisintuomatta, nimittäin helmikuulta 1, heinäkuulta 3, elokuulta 1, syyskuulta 1 ja lokakuulta 1; Töölön haaraosastossa on takaisinsaamatta 3 lainaa, nimittäin maaliskuulta 1, heinäkuulta 1 ja marraskuulta 1. Yhteensä on takaisintuomattomia lainoja 76.

Kirjavaraston muutokset vuonna 1902 näkyvät seuraavasta taulusta: Kirjavaraston muutokset.

Osasto	N i d o k s i a				
	Tamm. 1 p:nä 1902	Poistettuja 1902	Saatuja 1902	Lisäys 1902	Tamm. 1 p:nä 1903
Ruotsalainen	18,082	347	1,405	1,058	19,140
Suomalainen	11,247	285	967	682	11,929
Summa	29,329	632	2,372	1,740	31,069

Lahjoja on Laitos saanut Postihallitukselta, Teollisuushallitukselta, Terveyslautakunnalta, lääkintöneuvos J. A. Florinilta, kamreeri V. Jacobsonilta sekä neideiltä A. ja S. Lindén.

Lahjoja.

Painosta on vuonna 1902 julaistu ruotsalainen ja suomalainen lisäluettelo, käsittävä vuonna 1901 kirjastoon hankitut kirjat.

Luettelot.

Tulot kirjaston lainausliikkeestä ovat olleet seuraavat:

Tulot.

K u u k a u s i	Pääkirjas- tossa		Sörnäisten haaraosas- tossa		Työlon haaraosas- tossa		Summa	
	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>
Tammikuu	716	40	111	10	8	15	835	65
Helmikuu	628	85	106	60	12	05	747	50
Maaliskuu	707	40	102	20	10	45	820	05
Huhtikuu	567	76	81	25	7	35	656	36
Toukokuu	505	—	72	75	6	30	584	05
Kesäkuu	176	55	30	80	2	35	209	70
Heinäkuu	337	50	65	35	3	20	406	05
Elokuu	344	55	47	25	2	60	394	40
Syyskuu	574	25	65	10	5	50	644	85
Lokakuu	676	15	82	60	7	90	766	65
Marraskuu	686	95	88	25	11	—	786	20
Joulukuu	587	35	89	55	9	60	686	05
Summa	6,508	71	942	80	86	45	7,537	96

Nämä määrät jakautuvat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjas- tossa			Sörnäisten haaraosastossa			Töölön haaraosastossa			Summa		
	Luku	Smk	pää	Luku	Smk	pää	Luku	Smk	pää	Luku	Smk	pää
Kertalainoja à 5 p.	75,549	3,777	45	12,634	631	70	1,365	68	25	89,548	4,477	40
Puolenvuoden tilaukset à 1 mk.	1,194	1,194	—	92	92	—	6	6	—	1,292	1,292	—
Kuukausitilaukset à 25 p.	382	95	50	69	17	25	9	2	25	460	115	—
Sakot à 50 p.	1,818	909	—	205	102	50	13	6	50	2,036	1,018	—
Ruots. luettelot à 5 p.	122	6	10	5	—	25	—	—	—	127	6	35
” ” à 10 p.	282	28	20	48	4	80	—	—	—	330	33	—
” ” à 20 p.	81	16	20	—	—	—	—	—	—	81	16	20
” ” à 60 p.	125	75	—	—	—	—	—	—	—	125	75	—
Suom. luettelot à 5 p.	173	8	65	44	2	20	—	—	—	217	10	85
” ” à 10 p.	—	—	—	32	3	20	—	—	—	32	3	20
” ” à 25 p.	225	56	25	22	5	50	—	—	—	247	61	75
Ylim. tuloja	—	342	36	—	83	40	—	3	45	—	429	21
Summa	—	6,508	71	—	942	80	—	86	45	—	7,537	96

Vuonna 1901 olivat tulot pääkirjaston lainausliikkeestä Smk 6,320: 66, Sörnäisten haaraosastossa Smk 929: 10, Töölön haaraosastossa Smk 85: 90, yhteensä Smk 7,335: 66.

Lukusaleja päälaitoksessa on vuonna 1902 pidetty auki joka päivä, paitsi juhannusaattona, juhannuksena, jouluaattona ja joulupäivänä; kuitenkin oli lukusali yläkerrassa suljettuna kesäkuun 1:stä 15 p:ään silloin toimitettavan katsastuksen johdosta. Sille lukusalle yleisölle, joka käyttää viimeainittua lukusalia, on 1902 vuoden kuluessa, Kaupunginvaltuuston myöntämällä erityisellä määrärahalla, voitu saada melkoisesti lisää tilaa, siten että lukusalin yhteydessä oleva alakerran sanomalehtisalin lehteri on laajennettu viimeainitun katoksi ja niin saatu uusi, suuri sali. Uusi lukusali, joka sisustettiin kesän kuluessa, avattiin lokakuun 1 p:nä; siinä pidetään yleisön käytettävänä ainoastaan suomalaisia kirjoja ja aikakauskirjoja, kun taas vanhempi sali on varattu ruotsiapuhvalle yleisölle. Samaten kuin edellisinä vuosinakin on alakerrassa olevia lukuhuoneistoja pidetty auki kl. 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä juhlapäivänaattoina kl. 8:aan i. p.), yläkerrassa olevia taas kl. 5—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä juhlapäivänaattoina kl. 4—8; 16 p:stä kesä-

Lukusalien
aukipitäminen.

kuuta 31 p:ään elokuuta kl. 6—9). Sanomalehtisälissä on kertomusvuoden kuluessa 19 ruotsalaista ja 22 suomalaista sanomalehteä 32 ja 32 eli yhteensä 64 kappaletta ollut yleisön käytettävänä, ylemmissä lukusaleissa sekä alakerran aikakauskirjahuoneessa 62 ruotsalaista ja 36 suomalaista aikakauskirjaa, kuvalehteä ja lastenlehteä, 2 saksalaista, 1 englantilainen ja 1 norjalainen aikakauskirja sekä 4 aikakauskirjaa, joissa on sekaisin suomalaista ja ruotsalaista tekstiä, 80, 61, 2, 1, 1 ja 4 eli yhteensä 149 kappaletta. Yhden kappaleen Hufvudstadsbladet lehteä on sen julkaisija antanut lukusaliin. Lukusaleissa käyntien luku on vuonna 1902 ollut noin 207,458, josta alakerran huoneistojen osalle tulee noin 68,330, yläkerran huoneistojen 120,128 käyntiä. Vastaavat luvut vuodelta 1901 ovat: noin 201,164 = noin 83,600 + 117,564. Taulu lukusaleissa käynneistä on tämän kertomuksen mukana.

Sörnäisten haaraosaston lukusali on vuoden kuluessa ollut yleisön käytettävänä joka päivä paitsi pitkänäperjantaina, pääsiäisenä, jouluaattona ja juolupäivänä kl. 10 a. p.—9 i. p. sekä sunnuntai- ja juhlapäivinä kl. 10 a. p.—8 i. p. Siellä on ollut esillepantuna yhteensä 29 sanomalehteä kaikkiaan 42 kappaletta, joista 13 ruotsalaista yhteensä 20 kappaletta ja 16 suomalaista yhteensä 22 kappaletta. Sen ohessa on 44 aikakauskirjaa ja lastenlehteä ollut käytettävänä kirjastohuoneessa, niistä 20 ruotsalaista, 23 suomalaista ja 1, jossa on sekaisin ruotsalaista ja suomalaista tekstiä, 25, 30 ja 1 kappale.

Juhlasali siihen kuuluvine sivuhuoneineen ovat kertomusvuoden kuluessa seuraavat yhdistykset ja yhdyskunnat saaneet maksutta käytettäväkseen, nimittäin: Lasten pyhäkoulu, Nuorten naisten kristillinen yhdistys, Lasten raittiusliitto, „Toivon Liitto“, raittiusyhdistys Koiton osastot Koukku, Oksa ja Sampo; Hermannin nuorisoseuran keskustelu- ja puhujaklubi; Naisasialiitto Unioonin Sörnäisten ompeluyhdistys; Siltasaaren urheiluseura sekä voimistelu- ja urheiluseura Ponnistus. Syksyllä järjesti ylioppilasten yhteinen kansanvalistuskomitea alkeiskursseja työvälle, joissa annettiin opetusta kirjanpidossa, oikein- ja kaunokirjoituksessa. Kansanomaisia luentoja ovat vuoden kuluessa toimeenpanneet: yhdistys *Arbets Vänner* Sörnäisissä, Kansanopistoseura ja Naisasialiitto Uniooni. Kaikkina arkipäivinä on sali maksutta ollut annettu Sörnäisten kansanlastentarhan käytettäväksi kl. 2:een asti i. p. Sunnuntai-iltoina ovat iltamia ja juhlallisuuksia sisäänpääsymaksusta tai maksutta toimeenpanneet useimmat edellä luetellut yhdistykset sekä lisäksi Hermannin nuorisoseura. Tulot useista iltamista ovat menneet hätäkärsiville.

Sitä paitsi on vuoden kuluessa suuressa salissa pidetty hartaushetkiä ja erinäisiä yleisiä kokouksia. Yhteen aikaan syksyllä on, niinkuin ennenkin, annettu huoneisto maksuttoman rokotuksen toimittamista varten.

Töölön haaraosastossa ja Merimiehenkatu 14 (kesäkuun 1 p:n jälkeen *Tehtaankatu 36 A*) olevassa haaraosastossa ovat lukuhuoneistot tammik.—toukok. sekä syysk.—jouluk. olleet yleisön käytettävänä kaikkina päivinä paitsi pitkänäperjantaina, jouluaattona ja joulupäivänä, sanomalehtihuoneet kl. 10—12 sekä 4—9 i. p. (sunnuntaisin 8:aan asti), aikakauskirja- ja lastenlehtihuoneet kl. 5—7 i. p. Kesäk.—elok. on ainoastaan sanomalehtihuoneita pidetty auki joka päivä, aikakauskirjahuoneita sitä vastoin ainoastaan keskiviikkona ja lauantaina. Töölön haaraosastossa on sanomalehtihuoneessa ollut 5 ruotsalaista ja 6 suomalaista sanomalehteä yhteensä 16 kappaletta (8 ruots., 8 suom.) ollut esillepantuna, aikakauskirjahuoneessa taas 10 ruotsalaista ja 11 suomalaista lastenlehteä ja aikakauskirjaa yhteensä 24 kappaletta (12 ruots., 12 suom.). Haaraosastossa Merimiehenkatu 14 (Tehtaankatu 34) ovat vastaavat luvut: 7 ruotsalaista ja 7 suomalaista sanomalehteä, 24 kappaletta (12 ruots., 12 suom.), 10 ruotsalaista ja 11 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä, 24 kappaletta (12 ruots., 12 suom.).

Laitoksen Hallitus.

Laitoksen Hallitukseen ovat vuonna 1902 kuuluneet herrat Dosentti Richard Sievers, puheenjohtajana, Professori Fredr. Elfving ja Dosentti Julio Reuter (vakinaisina jäseninä) sekä Asessori N. B. Grotenfelt, Hovi-neuvos W. Westzyntius ja Rehtori Axel Arrhenius (varajäseninä).

Henkilökunta.

Laitoksen henkilökunnassa on vuoden kuluessa sattunut seuraavat muutokset. Sittenkuin Merimiehenkadun 14:ssä olevan haaraosaston johtaja, yliopp. J. Raski, tammikuun lopussa oli eronnut, otti hallitus mainitun haaraosaston johtajaksi ylioppilas A. E. Raasinan. Tämä pysyi kuitenkin toimessa ainoastaan 1 p:ään marraskuuta, jolloin hallitus valitsi hänen jälkeläisekseen ylioppilas Karl Kellbergin.“